



REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL
PËR MARRJEN E KATEGORIVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE

TË LËNDËS PSIKOLOGJI

2021

1. HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të **psikologjisë** është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP) për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së Psikologjisë në përgatitjen për testimin kombëtar për marrjen e kategorive të kualifikimit, si dhe të gjitha Drejtorive Rajonale të Arsimit Parauniversitar dhe Zyrave Vendore të Arsimit Parauniversitar për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASR-ja ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumente zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore - edukative;
- programi përkatës lëndor;
- aspekte të pedagogjisë dhe të metodologjisë në mësimdhënie-nxënie;
- aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtja shkencore e lëndës së psikologjisë, sipas programit lëndor përkatës.

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Qëllimi i hartimit të programit të zhvillimit profesional të mësuesve për efekt kualifikimi është:

- të ofrojë një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së psikologjisë në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese, si dhe DRAP-eve, ZVAP-ve, për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DRAP-et, ZVAP-të, përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;
- të ofrojë një program të detyruar, për mësuesit që këtë vit do të marrin kategoritë e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar.

Programi synon që mësuesi:

- njeh dhe zbaton legjislacionin arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore;
- zotëron kompetencat, bazuar në standardet profesionale të mësuesit, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimdhënie të suksesshme;
- demonstroi aftësitë në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj.;
- tregon përgjegjshmëri në njohjen e koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë dhe në jetën reale, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- njeh konceptin e gjithëpërfshirjes dhe demonstroi përfshirjen e nxënësve në procesin mësimor dhe në aktivitetet e shkollës;
- demonstroi zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- zotëron zbatimin e rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe gjatë procesit të mësimdhënie – nxënies;
- përdor aftësitë e TIK-ut në procesin mësimor, si një nga risitë më të fundit në mësimdhënie me kompetenca.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të përcaktuar.

Për secilën fushë, përcaktohen:

- kompetencat profesionale si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës/lëndës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë/lëndë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

FUSHA “DOKUMENTACIONI ZYRTAR SHKOLLOR”

<p align="center">Kompetenca</p> <p align="center">“Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; • demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR-së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; • zbaton etikën profesionale të mësuesit; • respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; • respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; • zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. • Udhëzuesi “Për fillimin e vitit shkollor 2020-2021”, ASCAP (Gusht 2020). • Shtojca 1 “Për disa plotësime në Udhëzuesin e fillimit të vitit shkollor 2020 – 2021”. • Rregullore e funksionimit të institucioneve arsimore parauniversitare në Republikën e Shqipërisë, miratuar me Urdhër nr.31, datë 28.01.2020. • Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar”. • Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”.

	<ul style="list-style-type: none">• Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.• Urdhri Nr.6, datë 10.01.2018 për zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”.• Urdhër nr.46 datë 24.07.2020 “Për standardet profesionale të formimit të përgjithshëm dhe të formimit lëndor të mësuesve në sistemin arsimor parauniversitar”.
--	---

FUSHA “PROGRAMI LËNDOR I PSIKOLOGJISË”

Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>“Zbatimi në mënyrë efektive i programit të psikologjisë në shkollë”</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; • përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; • përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; • gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program; • gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; • harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, tematikash, në përputhje me njohuritë dhe shkathhtësitë e programit; • kategorizon rezultatet e të nxënit e programit sipas niveleve të arritjes së të nxënit; • përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit; • siguron informacion që demonstroi lidhjen e psikologjisë me shkencat e tjera dhe me jetën reale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza kurrikulare, 2014. • Kurrikula bërthamë AML, klasat X-XII, 2016. • Programi i psikologjis me kurrikulën e bazuar në kompetenca, klasa XII.

**FUSHA “ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT
TË TIK-ut NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE”**

<p align="center">Kompetenca I</p> <p align="center">“Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e psikologjisë”</p>	<p align="center">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; • përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; • demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; • identifikoi nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); • planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; • demonstroi qëndrim pozitiv ndaj shkencës dhe lëndës së psikologjisë; • edukoi të nxënësit dashurinë dhe kërkshërinë ndaj lëndës së psikologjisë; • motivoi nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre; • krijoi klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; • punoi me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz, 2016. • Udhëzues për kurrikulën me zgjedhje në gjimnaz, ASCAP (ish IZHA) 2018. • Udhëzues për vlerësimin e nxënësve gjatë mësimin në distancë dhe për mbylljen e vitit shkollor 2019-2020, ASCAP, (Maj 2020)

<p style="text-align: center;">Kompetenca II</p> <p style="text-align: center;">“Përdorimi i metodave dhe strategjive efektive në mësimdhënien e psikologjisë”</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; • përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; • planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; • përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; • përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; • demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; • shpjegon parimet e hartimit të një testi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz, 2016. • Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA (sot ASCAP) 2016. • Udhëzues për kurrikulën me zgjedhje në gjimnaz, IZHA (sot ASCAP) 2018. • Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. (<i>Material shpjegues në ndihmë të shkollave</i>), Shtator 2019. • Udhëzues për vlerësimin e nxënësve gjatë mësimin në distancë dhe për mbylljen e vitit shkollor 2019-2020, ASCAP, (Maj 2020). • Udhëzuesi “Për fillimin e vitit shkollor 2020-2021”, ASCAP (Gusht 2020).
<p style="text-align: center;">Kompetenca III</p> <p style="text-align: center;">“Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në psikologji”</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tekste nxënësi apo materiale në ndihmë të mësuesit të lëndës së psikologjisë klase e XII e arsimit të mesëm të lartë, që kanë në fokus

<ul style="list-style-type: none"> • prezanton materiale të lëndës së psikologjisë duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; • nxit nxënësit të bëjnë prezantime në psikologji duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; • gjen dhe përdor materiale nga website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien; • përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së psikologjisë apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materiale nga website. 	<p>përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie -nxënie.</p>
---	--

FUSHA “ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT”

Kompetenca	Literatura
<p>“Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. • Urdhër nr.46 datë 24.07.2020 “Për standardet profesionale të formimit të përgjithshëm dhe të formimit lëndor të mësuesve në sistemin arsimor parauniversitar”

FUSHA “ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE”

Kompetenca “Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe”	Literatura
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i psikologjisë:</i> <ul style="list-style-type: none">• njeh rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe;• demonstroi zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.	<ul style="list-style-type: none">• Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

FUSHA “PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS”

Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>“Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së psikologjisë”</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i psikologjisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan nën fushat kryesore të psikologjisë; • përshkruan zhvillimin e psikologjisë si një shkencë empirike; • shpjegon rëndësinë e mirëqenies shpirtërore dhe të kujdesit që i duhet kushtuar kësaj; • dallon këndvështrimet e sotme të psikologëve për kuptimin e sjelljes dhe të proceseve mendore; • tregon veçorinë e psikologjisë në studimin e sjelljes dhe të proceseve mendore; • vlerëson rëndësinë e funksionimit psikologjik në jetë; • përshkruan strukturën dhe funksionim e neuronit; • përshkruan organizimin e sistemit nervor; • përshkruan strukturën dhe funksionimin e sistemit endokrin; • përshkruan teoritë kryesore për motivacionin; • shpjegon reagimet fiziologjike dhe psikologjike ndaj stresorëve; • njeh teknologjitë dhe metodat klinike të studimit të trurit; 	<ul style="list-style-type: none"> • Programe dhe tekste të lëndës së psikologjisë për mësuesin dhe nxënësin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës së psikologjisë për klasën e XII të arsimit të mesëm të lartë.

- shpjegon bashkëveprimin e trashëgimisë me mjedisin në lidhje me sjelljen;
- shpjegon perceptimin dhe bashkëveprimin e personit me mjedisin;
- analizon rolin e biologjisë dhe të të nxënit në motivacionin dhe emocionet;
- analizon aspektet fiziologjike, afektive, konjitive dhe sjellore të emocioneve;
- vlerëson rëndësinë e kujdesit për funksionimin mendor;
- vlerëson veprime për përmirësimin e shëndetit mendor;
- përshkruan zhvillimin si proces jetësor;
- tregon teknikat për grumbullimin e të dhënave për zhvillimin njerëzor;
- përshkruan teoritë për zhvillimin njerëzor;
- përshkruan mjetet në përdorim për vlerësimin e personalitetit;
- vlerëson periudhën personale të zhvillimit dhe rëndësinë që ka ajo për jetën;
- zhvillon sjellje të shëndetshme në lidhje me substancat, seksin, ushqimin;
- përshkruan kuptimin dhe parimet e të nxënit;
- rendit pjesët përbërëse të të mësuarit konjitiv;
- përshkruan mënyrën si bëhet regjistrimi dhe përdorimi i informacionit të kujtesës;
- përshkruan sistemet e kujtesës afatshkurtër e afatgjatë;
- rendit tiparet strukturore të gjuhës;

- përshkruan teoritë dhe stadet e zhvillimit të gjuhës;
- përshkruan natyrën e ndërgjegjes;
- përshkruan drogat psikoaktive dhe rolin e tyre në psikikë;
- përshkruan natyrën e inteligjencës dhe si testohet ajo;
- analizon marrëdhëniet ndërmjet trashëgimisë dhe mjedisit në diferencat individuale;
- analizon metodat e përmirësimit të kujtesës;
- shpjegon lidhjet ndërmjet të menduarit dhe gjuhës;
- njeh karakteristikat dhe teoritë e gjumit, të ëndrrave dhe të hipnozës;
- tregon pse dhe si maten veçoritë individuale;
- zgjidh probleme mbi bazën e njohurive të fituara;
- përshkruan karakteristikat dhe origjinën e sjelljes anormale;
- rendit metodat e përdorura për studimin e sjelljes anormale;
- shpjegon kategoritë kryesore të sjelljes anormale;
- përshkruan metodat më të shquara për trajtimin e sjelljes anormale;
- përshkruan kategoritë shoqërore dhe kulturore;
- zotëron njohuri se kush i trajton çrregullimet e sjelljes;
- analizon ndikimin shoqëror dhe marrëdhëniet shoqërore;

- | | |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none">• dallon sjellje të shëndetshme mendore;• vlerëson shëndetin mendor;• vlerëson rolin e psikologut dhe të psikiatrit;• demonstroi qëndrime tolerance dhe joparagjyqese në jetën personale. | |
|--|--|